

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

02 жовтня 2015 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 107

Заслухавши та обговоривши інформацію члена Ради суддів України - голови Комітету бюджетного планування, фінансового та матеріально-технічного забезпечення Моніча Б. С. щодо звернення Березнегуватського районного суду Миколаївської області, Рада суддів України

встановила:

До Ради суддів України надійшло звернення Березнегуватського районного суду Миколаївської області щодо виплати суддівської винагороди судді цього суду, у якої припинилися повноваження у зв'язку із закінченням п'ятирічного терміну призначення на посаду судді вперше.

Розглянувши дане звернення, Рада суддів України вважає вказати на наступне.

12 лютого 2015 року Верховною Радою України прийнятий Закон України "Про забезпечення права на справедливий суд" № 192-VIII (далі – Закон № 192), яким в новій редакції викладений Закон України "Про судоустрій і статус суддів" від 07 липня 2010 року № 2453-VI (далі - Закон № 2453).

Вказаний Закон набрав чинності 28 березня 2015 року.

Частиною 10 ст.133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" визначено, що суддя, який не здійснює правосуддя (крім випадків тимчасової непрацездатності, перебування судді у щорічній оплачуваній відпустці), не має права на отримання доплат до посадового окладу.

Така норма безумовно погіршує становище судді у порівнянні з попередньою редакцією Закону України "Про судоустрій і статус суддів", яка не містила подібної норми. Статтею 129 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" в редакції Закону України від 07 липня 2010 року №2453-VI, яка раніше визначала питання виплати суддівської винагороди, не було передбачено обмежень у виплаті суддівської винагороди, суддям які не здійснюють правосуддя.

Рада суддів України зазначає, що питання гарантій незалежності суддів, їх правового захисту, матеріального та соціального забезпечення неодноразово були предметом розгляду Конституційного Суду України.

Так, Конституційний суд України у мотивувальній частині рішення від 14 грудня 2011 року № 18-рп/2011 вказав на неможливість звуження змісту та об'єму гарантій незалежності суддів, а відповідно, матеріального та соціального забезпечення.

До цього Конституційний Суд України неодноразово висловлював аналогічні правові позиції у відношенні гарантій незалежності суддів, їх матеріального та соціального забезпечення у рішеннях, а саме: від 24 червня 1999 року № 6-рп/99, від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002 (справа про пільги, компенсації та гарантії), від 1 грудня 2004 року № 19-рп/2004 (справа про припинення дій чи обмеження пільг, компенсацій та гарантій), від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005 (справа про пенсії та щомісячне довічне грошове утримання), від 18 червня 2007 року № 4-рп/2007 (справа про гарантії незалежності суддів); рішення № 10-рп/2008 від 22 травня 2008 року.

Крім того, в рішенні від 3 червня 2013 року № 3-рп/2013 (справа щодо змін умов виплати пенсій і щомісячного довічного грошового утримання суддів у відставці) Конституційний Суд України зазначив, що положення Конституції України стосовно незалежності суддів, яка є невід'ємним елементом статусу суддів та їх професійної діяльності, пов'язані з принципом поділу державної влади та обумовлені необхідністю забезпечувати основи конституційного ладу, права людини, гарантувати самостійність і незалежність судової гілки влади.

Визначені Конституцією та законами України гарантії незалежності суддів є невід'ємним елементом їх статусу, поширюються на всіх суддів України та є необхідною умовою здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом. Такими гарантіями є надання їм за рахунок держави матеріального забезпечення (суддівська винагорода, пенсія, щомісячне довічне грошове утримання тощо) та надання їм у майбутньому статусу судді у відставці. Право судді у відставці на пенсійне або щомісячне довічне грошове утримання є гарантією належного здійснення правосуддя і незалежності працюючих суддів та дає підстави висувати до суддів високі вимоги, зберігати довіру до їх компетентності і неупередженості. Конституційний принцип незалежності суддів означає, в тому числі, конституційно обумовлений імператив охорони матеріального забезпечення суддів від його скасування чи зниження досягнутого рівня без відповідної компенсації як гарантію недопущення впливу або втручання у здійснення правосуддя.

Таким чином, конституційний статус судді передбачає достатнє матеріальне забезпечення судді як під час здійснення ним своїх повноважень (суддівська винагорода), так і в майбутньому у зв'язку з досягненням пенсійного віку (пенсія) чи внаслідок припинення повноважень і набуття статусу судді у відставці (щомісячне довічне грошове утримання). Статус судді та його елементи є не особистим привілеєм, а засобом забезпечення незалежності працюючих суддів і надається для гарантування верховенства

права та в інтересах осіб, які звертаються до суду та очікують неупередженого правосуддя.

Викладене відповідає положенням Європейської хартії про закон "Про статус суддів" від 10 липня 1998 року, за якими рівень винагороди суддям за виконання ними своїх професійних обов'язків має бути таким, щоб захистити їх від тиску, що може спричинити вплив на їхні рішення або взагалі поведінку суддів і таким чином вплинути на їхню незалежність та неупередженість (пункт 6.1); статус забезпечує судді, який досяг передбаченого законом віку для виходу у відставку із посади судді і який здійснював повноваження судді протягом певного строку, право на отримання виплат, рівень яких має бути якомога ближчим до рівня його останньої заробітної плати на посаді судді (пункт 6.4).

Таким чином, виходячи із вищезазначених положень, зміст та обсяг досягнутих суддями соціальних гарантій не може бути звужено або скасовано шляхом внесення змін до законодавства.

Аналогічної правової позиції при розгляді адміністративних спорів дотримується і Верховний Суд України, рішення якого є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності відповідний нормативно-правовий акт.

З огляду на вказане, Рада суддів України зазначає про неприпустимість зменшення досягнутого суддями рівня матеріального забезпечення у зв'язку із внесенням змін до Закону "Про судоустрій і статус суддів" Законом України "Про право на справедливий суд" та вважає необхідним звернутись до суб'єктів законодавчої ініціативи щодо внесення до останнього положення про збереження суддями, які не здійснюють правосуддя, права на отримання доплат до посадового окладу.

Разом з тим, відповідно до ч. 2 ст. 152 Конституції України, закони, інші правові акти або їхні окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність із дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність.

Положення частини 10 статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" в редакції Закону № 192 неконституційними не визнавалися, а тому мають бути дотримані при нарахуванні суддівської винагороди суддям, які не здійснюють правосуддя у зв'язку із закінченням п'ятирічного терміну призначення на посаду судді вперше.

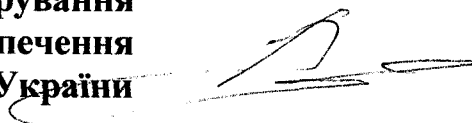
На підставі викладеного Рада суддів України

в и р і ш и л а :

1. Звернутись до суб'єктів законодавчої ініціативи – Президента України, Кабінету Міністрів України та народних депутатів України з пропозицією щодо внесення до Закону України "Про судоустрій та статус суддів" норми про збереження за суддями, які не здійснюють правосуддя, права на отримання доплат до посадового окладу.

2. Звернутись до Верховного Суду України щодо розгляду питання про направлення подання про визнання неконституційними положень частини десятої статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо обмеження розміру суддівської винагороди суддям, які не здійснюють правосуддя.

**Головуючий на засіданні -
голова Комітету адміністрування
та організаційного забезпечення
діяльності суду Ради суддів України**

Г.І. Алейніков